

KARŞIYAKA, YELKEN SPORU TARİHÇESİ

(Bu tarihçe yalnız Karşıyaka'mızın değil, kısmen de olsa Türkiye'mizin ve İzmir'imizin yelkenciliği de kapsamaktadır.)

1924-1938 yılları arasında memleketimizin sporu Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (Türkiye Spor Dernekleri Birliği) tarafından yönetilmiştir. 1938 de Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü kurulmuş ve daha sonra Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü adını almış ve daha sonra Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olmuştur.

16 Ocak 1924 tarih ve 171 s. İcra Vekilleri Heyeti (Bakanlar Kurulu) kararı ile kurulan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı içinde Su Sporları Hey'eti Temsiliyesi (Su Sporları Temsilciler Kurulu) su sporlarının (kürek, yelken, yüzme) yönetimi için görevlendirilmiştir. Her İl bir Bölge sayılmış ve Bölgelerde Su Sporları Deniz Heyeti Reisliği tarafından su sporları yönetilmiştir.

1938 de Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü'nün kurulması ile Su Sporları Federasyonu (kürek, yelken ve yüzme) Federasyonu kurulmuştur. 26 Eylül 1956 da Su Sporları Federasyonu, Kürek, Yelken ve Yüzme Federasyonları olarak üçe ayrılmış ve 01.01.1957'de Türkiye Yelken Federasyonu kurulmuştur. Federasyon Heyeti, Başkan, Başkan Yardımcısı, Genel Sekreter ve Mütessas Üyeden oluşmakta idi. Yelken sporu illerde, 1938 de Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü kurulması sonucu Su Sporları Hey'eti Reisliği ve 1957 den sonrada İllerde yelken sporu, İl Yelken Ajanlığı adı ile yönetilmiştir. Bugün ise Yelken Sporları İl Temsilciliği ile yönetilmektedir.

IYRU (International Yacht Racing Union) Uluslararası Yat Yarış Birliği 04-16 Ekim 1907 tarihinde Paris'te yapılan ve yelken sporu yapan devletlerin Paris'te bir araya gelmesi ile kurulmuştur. IYRU statüsünde bazı değişiklikler yapılmıştır. Kuzey Amerika Devletlerinden olan Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada IYRU'ya katılmamışlar ve kendi aralarında NAYRU'yu (North Amerika Yacht Racing Union) kurmuşlardır. NAYRU 1980 de kendini fesih ederek IYRU'ya katılmıştır.

28 Ekim 1949 da Londra'da yapılan IYRU Genel Kurulu'nda ana statü tekrar gözden geçirilmiş ve ana statü metni İngilizce olarak kabul edilmiştir. 01 Şubat 1950 tarihinde yürürlük kazanmıştır.

IYRU Yelken Yarış Kuralları 1932-1938 yılları arasında Su Sporları Hey'eti Temsiliyesi tarafından kabul edilmiş ve yapılan yelken yarışlarında uygulanmıştır. 1938-1956 yılları arasında Su Sporları Federasyonu'da aynı uygulamaya devam etmiştir. 1957'den sonrada Yelken Federasyonu tarafından yelken yarışlarında da aynı kurallar kullanılmış ve halen kullanılmaktadır.

IYRU 11 Kasım 1994 te ISAF (International Sailing Federation) Uluslararası Yelken Federasyonu adını almıştır.

Elde ettiğimiz en eski kayıtlara göre İzmir’de dolayısıyla Karşıyaka Spor Kulübü’nde yelken sporu faaliyetleri 28 Teşrinisani (Kasım) 1931 tarihinde KSK İdare Heyeti’nin yapmış olduğu sekizinci içtimasında (toplantısında) Rifat, Muhlis, Kasım, Muammer ve Murat Beylerin kararına göre, 10 Teşrinievvel (Ekim) 1931 tarihindeki içtimada (toplantıda) intihap edilen (seçilen) Deniz (kürek-yelken-yüzme) Hey’eti (yönetimi) olarak başlamıştır. 1931 yılı Deniz Hey’etinde Rifat, Sadi, İsmail, Alpaslan ve Kemal Beyler bulunmaktadır. Bu büyüklerimizi rahmetle anıyoruz.

1932 yılında Yelken Sporunu Karşıyaka’da Şarpi ile başlamıştır. 1933 yılında İstanbul’da yapılan Şarpi sınıfı Türkiye Birinciliği’nde Refik Çullu-Fethi Ilgaz birinci olmuştur. Şarpi sınıfı 1932-1958 yılları arasında yarışmaya devam etmiştir. Yazımın ekinde 1933-1958 yılları arasında İzmir’de yapılan Şarpi, Pirat ve Dragon sınıflarındaki sonuçları bulacaksınız. Bu sonuçlar Kulübümüzün Müdürlüğünü yıllarca yapmış olan Spor Duayeni Tuncay Kökbuğur’un arşivinden alınmıştır. Kendisine teşekkür ederim. Bu yıllarda İzmir Körfezi’nde Göztepe, Demirspor, Karşıyaka ve İzmir Deniz Kulübü sporcuları yarışmışlardır. Bu kulüplerin sporcuları İzmir Bölge ve Türkiye Birinciliklerinde ilk üç dereceyi almışlardır.

Şarpi yarışlarda kullanılan rota: Start (Karşıyaka İskele), Papaz (Bostanlı), Göztepe, Alsancak, Finiş (Karşıyaka İskele). Bu rotanın start ve finışı, merhum Fuat İyimen’in evinin önündeki banyodan yapılır idi.

1947 te Karşıyaka’da yapılan Türkiye Şarpi Birinciliğine 16 şarpi katılmıştır. Merhum Haldun Akbulut ve merhum Burhan Ege ekibi bu şampiyonada ikinci olmuşlardır.

1960 dan sonra yarış rotalarında Olimpik üçgen rotalar ve daha sonraları da trapez rotalar kullanılmaya başlandı.

1958 yılından sonra Göztepe-Karşıyaka rekabeti ile İzmir’de dolayısıyla Karşıyaka’da yelken sporu en üst kademelere gelmiş ve bu tarihten sonra yurt içinde ve yurt dışında yapılan uluslararası yarışlarda Kulübümüz Yelken Milli Takımına sporcu vermiştir. Yazımın ekinde Karşıyaka Spor Kulübü Yelken Şubesinin 31.12.2012 tarihine kadar hazırlanan Şeref Listesi bulunmaktadır.

Bu arada eklemek isterim ki 1940-1948 yılları arasında İzmir’de üç tane Kaba Yole ile de yelken yarışları yapılmıştır. Ancak bu tekneler eğitim teknesi olarak kullanılmıştır.

1952 yılında 3. Cumhurbaşkanı Merhum Celal Bayar’ın emirleri ile Camialtı tersanesinde Pirat sınıfı ahşap yelken yarış tekneleri yaptırılmış ve denizi kıyısı olan illere (İzmir, İstanbul, Kocaeli, Tekirdağ, Çanakkale) ve Van gölüne dağıtılmıştır.

1954 yılında İzmir’de Pirat sınıfı yelken yarışları başlamış ve bu yarışlara Karşıyaka, İzmir Deniz Kulübü ve Göztepe kulüpleri katılmışlardır. Pirat sınıfı yelken yarışları teknenin yelkenine göre Avrupa Pirat veya Yerli Pirat diye iki ayrı katogoride yapılmıştır.

1954 yılında 3. Cumhurbaşkanı Merhum Celal Bayar’ın emri ile Camialtı tersanesi 7 adet dragon tipi yelken yarış teknesi yaptırılmış ve bu teknelerden biri İzmir’e, altısı İstanbul’a verilmiş ve 1955 yılında beş adet daha yaptırılarak İzmir’deki Dragonlar üçe çıkmış ve bir adette Kocaeli’ne verilmiştir. İzmir’e verilen üç adet dragondan biri Göztepe’de ikisi Karşıyaka kullanılmış ancak bir yıl sonra Göztepe dragona bakamayacağını açıkladığından Dragonu August Mayer marka pamuklu (o zamanki teknolojiye göre dikilmiş) yelkeni (TK 25) ile birlikte Karşıyaka’ya vermiştir.

1968 yılında 8 adet ve 1969 yılında 7 adet maun dragon Yelken Federasyonunca 1971 Akdeniz Oyunları için yaptırılmış ve bu teknelerden 2 adet Karşıyaka’ya 2 adet Göztepe’ye verilmiştir. 1970 de Karşıyaka’da yapılan Dragon Türkiye Birinciliğine 19 dragon ve 1971 de Karşıyaka’da yapılan Türkiye Dragon Birinciliğine 20 tekne katılmıştır.

Üzülerek açıklamam gerekir ki, dragon sınıfı maalesef İzmir’de 1975 yılından sonra tamamen kalkmıştır.

1956 Finn sınıfı tekneleri yurt dışı alımı ile memleketimize gelmiş ve aynı zamanda polyestherden yerli yapımlarda yarışmışlardır. 1962-1972 yıllarında Karşıyaka’da Finn sınıfında 8 yarışçının yarıştığı

bilinmektedir. Bu sınıfta Karşıyakalı yelkenciler Balkan, Avrupa ve Dünya Finn Şampiyonalarına katılmışlardır. Finn sınıfında yarışan sporcularımız, Ayhan Öngen, Uğur Gürler, Ufuk Yamansavcı, Özfer Ünibal, Ahmet İcyüz, Gökhan Akdal, Mehmet Ali Yelkenbiçer. Finn sınıfı İzmir'de artık görülmemektedir.

1961 yılında Snipe sınıfı, Yelken Federasyonu tarafından memleketimize getirilmiş, yurt dışından satın alındığı gibi yerli olara maun veya polyesther olarak üretilen snipelarla da yarışılmıştır. Bu sınıfta da pirat sınıfında olduğu gibi Avrupa Snipe ve Yerli Snipe olarak iki kategoride yarışılmıştır. Bu sınıfta en büyük aşama, Karşıyaka'nın ev sahipliğinde İzmir Körfezinde yapılan 1966 Avrupa Snipe Gençler, 1967 Snipe Doğu Avrupa ve 1968 Snipe Avrupa Şampiyonalarıdır. 1968 Avrupa Şampiyonasından önce Snipe Haftası yapılmıştır.

1962 de Flying Dutchman sınıfı memleketimize gelmiş ve Kulübümüz bu sınıfta bir çok kere Türkiye Birincisi olmuş, Avrupa ve Balkan Şampiyonalarına katılmışlardır.

1968 yılında Beden Terbiyesi Genel Müdürü merhum Ulvi Yanal'ın talimatı ile, o tarihte merhum Dr. Ziya Demirdöken Federasyon Başkanı idi ve bu talimatın içinde bende vardım, merhum Naci Bey ile birlikte, Makine Kimya Endüstrisi su kontra plağı siparişi verilmiş, ve bu kontrplaklardan Camialtı Tersanesinde 500 adet Optimist yaptırılmış ve bu tekneler, yelken sporu yapılabilecek tüm kıyı şeridindeki ve göl kıyılarındaki yerleşim yerlerindeki kulüplere dağıtılmışlardır. Bu tarihten sonra yelken faaliyeti, ilk defa başlayan illerde Yelken Ajanlıkları faaliyete başlamıştır. Bu üretilen 500 adet kontrplağa ek olarak 1969 yılında MEB Okul İçi Spor Eğitimi Genel Müdürlüğü ve Boş Zamanları Değerlendirme Genel Müdürlüğü yine Camialtı tersanesine 500 adet Optimist teknesi yaptırmış ve yelken sporu yapılabilecek tüm kıyı şeridindeki ve göl kıyılarındaki yerleşim yerlerindeki ilk okullara dağıtılmışlardır.

Optimist tipi yelken yarış tekneleri 1968 yılından itibaren Kulübümüzde kullanılmaya ve yarışmaya başlamış ve halen de kullanılmaktadır. Bu sınıfta Kulübümüz sporcularından Serhat Altay Balkan Şampiyonu olmuştur.

1971 yılında Karşıyaka'nın ev sahipliğinde Akdeniz Oyunları Yelken Yarışmaları İzmir Körfezinde yapılmıştır. Bu yarışmalar Dragon, Finn ve Flying Dutchman sınıfları yarışmış ve her Akdeniz ülkesinden 2 ekip katılmıştır. Bu yarışlara Kulübümüzden Dragon sınıfında merhum Recep Yelkenbiçer, Müjdat Temelli, Hüsnü Levent, Finn sınıfında Ayhan Öngen, Flying Dutchman sınıfında Güçlü Bayer, Uğur Gürler katılmışlardır.

1974 yılında ben Karşıyaka Yelken'e Başkan seçildiğimde, Kulübümüz kayıkhanesinde kurulan atölyede MKE'dan satın alınan su kontrplakları ile Cadet sınıfı yelken yarış tekneleri yapımına başlanmıştır. Bu teknelerin yapımında emeği geçen Marangoz Ustası Mehmet Ali Işıklıgil, o tarihte çirak Çetin Işıklıgil ve marangoz makinelerini tekne yapım işine veren Çetin Taşkingenç'e teşekkür ederim.

Bu tekneler ile hem daha fazla sporcu yetişmesi sağlanmış hem de diğer kulüplerin gereksinimleri karşılanmış ve satışlardan da iyi gelir elde edilmiş idi. 1974-1981 yıllarında Kulübümüz sporcuları Cadet sınıfında birçok defa İl ve Türkiye Şampiyonu olmuşlardır. 1980 yılında Çeşme'de yapılan Dünya Cadet Şampiyonasında kullanılan kayıkhanemizde üretilen teknelerden olan ve Arjantin ekibini şampiyon yapan Cadet teknesi (şampiyon tekne) halen Karşıyaka Yelken Tesisi'nde sergilenmekte idi. Bu tekne, İstanbul, Haliç'teki Deniz Müzesinde sergilenmektedir. Cadet Dünya Şampiyonasına Kulübümüzden üç tekne ile altı yelkencimiz katıldı.

Yetişen Optimist sporcularını yarıştırmak için 1983 yılında Yelken Federasyonu Başkanlığı'na atanan Macit Buluç önderliğinde, İzmir İl Müdürü Bahri Vreskala ve benim çalışmam sonucu, yurt dışından Laser ve Laser Radial tipi yelken yarış tekneleri (1 gövde, 2 arma) getirilmiş ve yelken sporu

bulunan kulüplere tekne bedeline % 50 katılım ile verilmiş ve böyle Laser ve Laser Radial sınıfları da yelkenciliğimizin birden gelişmesini sağlamıştır. 1987 yılına kadar Yelken Federasyonu ve İzmir İl Müdürlüğünün ve benim çalışmam sonucu yurt dışından 253 Laser, Laser Radial, Optimist ve 470 sınıf yelken yarış teknesi satın alınmış ve yukarıda açıklandığı gibi % 50 bedel ile kulüplere verilmiştir.

1978 ve 1979 yıllarında 380 tipi yerli üretim yarış tekneleri görülmüş hatta Kulübümüz de bu tekneler ile yarışlara katılmıştır. Ancak bu teknelerin tamamen yerli olması ve IYRU tarafından benimsenmemesi, bu tipin ölü doğmasına sebep olmuş ve Kulübümüzdeki 3 tekne tatil köylerine verilmiştir.

470 sınıfı yelken yarışları 1984 yılında ilerleme kaydetmiş yerli üretimden faydalanma yoluna gidilmiş ancak yerli üretim başarılı olamamıştır. Bu sınıf teknelerde dış alıma bağlı kalındığından ve tekneler çok pahalı olduğundan yalnızca İstanbul kulüpleri ile kulübümüzde bulunmaktadır ve yarışmaya devam etmektedirler.

Laser 4.7 sınıf ise bilindiği gibi Laser veya Laser Radial tipi yelken yarış teknesinde üst direğin daha kısa olması sonucu doğmuştur. Laser (std) yelken alanı 7.2 m² Laser Radial'ın yelken alanı 5.2 m² ve Laser 4.7'in yelken alanı ise 4.7 m² dir ve ayrı ayrı birlikleri bulunmaktadır.

420 sınıf yelken yarış tekneleri dış alım yolu ile edinilmiş ancak fazla başarılı olamamıştır. Kulübümüz bu sınıf yeniden canlandırmak için çalışmaktadır.

2000 yılından sonra IOS veya IOR ve daha sonra RC1, RC2, RC3, Gezi sınıf yatların artması sonucu Kulübümüzde de yat yarışlarına kayma olmuş ve şu anda 4 yat ekibimiz Bodrum, Marmaris veya İstanbul'da yarışmaktadırlar.

1953 yılında 3. Cumhurbaşkanı merhum Celal Bayar'ın isteği üzerine biri Göztepe'de diğeri Karşıyaka'da olmak üzere iki lokalli İzmir Deniz Kulübü kurulmuştur. 1960 yılında İzmir Deniz Kulübünün Göztepe Lokali, Göztepe Spor kulübü, Denizcilik Şubesi Derneği adı altında tüzel kişilik kazanmıştır. 1961 yılında İzmir Deniz Kulübü kendini fesh ederek Karşıyaka Spor Kulübü ile birleşmiş ve Karşıyaka Spor Kulübü Deniz ve Tenis Şubesi doğmuştur.

Şu anda kullanılan Karşıyaka Yelken lokali 1961 tarihinde yapılmıştır. Bu konuda daha fazla bilgi aşağıda verilmiştir.

1964 yılında Deniz ve Tenis Şubeleri de ayrılarak Karşıyaka Spor Kulübü Yelken Şubesi oluşmuştur. Karşıyaka Yelken'e başkanlık yapanların resimleri lokalin duvarında bulunmaktadır.

Yelken Şubesi'nin şu anda kullandığı sporcu ve sosyal lokal ahşap olarak, İzmir Belediyesi, Yapı Şubesi Şefliği'nin 14 Nisan 1961 tarih ve Cilt 14, Varak 21 ve 233 nolu dosyasında kayıtlı Yapı Ruhsatnamesi ile Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü adına tapunun 95 ada ve 11 no parselde kayıtlı taşınmazı üzerine yapılmış ve 22 Mayıs 1961 tarihinde de İzmir Belediyesi Fen Hey'eti'den Yapı Kullanma İzni almıştır. Lokalin yapılması için o tarihte İzmir Vali ve Beden Terbiyesi Bölge Başkanı merhum Burhanettin Uluç izin vermiştir. Lokalimiz 160 m² dir ve birinci katında restoranımız bulunmaktadır. Restoranımız herkese açıktır. Lokalimizde tütün ürünleri kullanımına izin verilmemektedir.

1964 yılında Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün tapulu taşınmazı olan ve 1954 yılında yıkılan 50 metre yüzme havuzunun deniz tarafına 125 uzunluğunda ve 90° doğuya dönüştü 50 metre uzunluğunda mendirek (iskele) yapılmıştır. Yüzme havuzunun bulunduğu alan doldurularak tekne park alanı haline getirilmiştir.

1964 yılında lokalin arkasındaki Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün tapulu taşınmazı üzerine müteahhit Sayın Aydın Kaymak tarafından kayıkhane yapılmış ve daha sonra 1966, 1967 ve 1968

yıllarında yapılan Avrupa Gençler, Doğu Avrupa ve Avrupa Snipe sınıfı şampiyonaları için tenis kortunun birinin alınması ile genişletilmiştir. Üç üniteden oluşan kayıkhanenin bir ünitesi kaldırılarak tenis kortu için tribün yapılmıştır. 2004 yılında Karşıyaka'da yapılan Üniversiteler arası 3. Dünya Yelken Şampiyonası ve 2005 Universiade için kayıkhaneye tamamen yıkılmış ve kayıkhanemiz bugünkü şekli ile atölyesi, deposu, kız ve erkek soyunma odaları ve antrenör odası yeniden yapılmıştır. Ayrıca 70 kişilik bilgisayar projeksiyonlu, eğitim ve konferans salonu ve aynı anda 5 kişinin sanal ortamda Amatör Denizcilik Belgesi (ADB) ve Kısa Mesafe Telsiz Operatörü Yeterlilik Belgesi (KMT) sınavına gireceği bilgisayar sistemi bulunmaktadır.

Deniz kenarında bulunan Karşıyaka Yelken Tesisi ise 1998 yılında yapılan Karşıyaka Sahil Bandı İmar Planına göre yapılmaya başlanmış ve 2005 yılında Universiade için 2.0 tonluk vinci, 10 tonluk ırgatı, 2 adet kızağı, 150 laser veya 470 veya 300 optimist teknesi park yeri, ayrıca windsurfler için çim saha, deniz bandında telsizi, 24 m² yarış ofisi, bilgisayar ve anons sistemleri, gece aydınlatılması ve 330 m² sundurma alanı ve atölyesi ve yangın savunma sistemi ile bugünkü durumuna ulaşmıştır.

Tesisi bugünkü duruma gelmesini sağlayan İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı merhum Ahmet Priştina'yı rahmetle anıyoruz. Ruhu şad olsun, ışılar içinde yatsın.

Saygılarımla,

Hüsnü Levent
Uluslararası Yelken Hakemi (1986-2014)
Uluslararası Yarış Kurulu Başkanı (1994-2010)
Yelken Sporuna Üstün Hizmet Hizmeti için
GÜMÜŞ MADLAYA, ISAF, 2008